OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Kirjallinen lausunto
Hallitussihteeri Henna Närhi
Päivämäärä: 22.2.2022

Eduskunta
Hallintovaliokunta

Hallintovaliokunta keskiviikko 23.2.2022 klo 11.30 / HE 232/2021 vp / Kirjallinen asiantuntijalausunto

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriön kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä, joka koskee lain kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella, ulkomaalaislain, yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamista. Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää ehdotettuja muutoksia ja lisäyksiä tarpeellisina. Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää kuitenkin, että lain kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta 7 §:n 1 momenttia ja 7 a §:n 1 momenttia täsmennettäisiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että esityksessä ehdotettu sanamuoto on monitulkintainen ja antaa kuvan, että myös korkeakoulujen jatkotutkinto-opiskelijoille eli lisensiaatin ja tohtorintutkintoa suorittaville voitaisiin myöntää opiskelijan oleskelulupa. Jatkotutkinto-opiskelijoille on kuitenkin vakiintuneesti myönnetty lain 6 §:n mukainen tutkijan oleskelulupa, eikä tätä asiantilaa ole tarkoitus muuttaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ehdottaa, että 7 §:n 1 momentissa säädettäisiin seuraavasti:

Muulle kuin 2 §:n 3 momentissa tarkoitetulle kolmannen maan kansalaiselle myönnetään oleskelulupa opiskelua varten, jos hänet on hyväksytty opiskelijaksi ammattikorkeakoulututkintoon tai alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen Suomessa sijaitsevaan korkeakouluun ja hän on suorittanut korkeakoulun vaatimat maksut.

Vastaavasti 7 a §:n 1 momentissa säädettäisiin:

Edellä 2 §:n 3 momentissa tarkoitetulle kolmannen maan kansalaiselle myönnetään kansallinen oleskelulupa opiskelua varten, jos hänet on hyväksytty opiskelijaksi ammattikorkeakoulututkintoon tai alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon

johtavaan koulutukseen Suomessa sijaitsevaan korkeakouluun ja hän on suorittanut korkeakoulun vaatimat maksut.

Ehdotettava muotoilu sisältää myös ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittavat, koska ylempi ammattikorkeakoulututkinto on ylempi korkeakoulututkinto. Ammattikorkeakoulututkinto sen sijaan ei ole alempi korkeakoulututkinto, joten siitä tulee säätää erikseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on osallistunut asian valmisteluun ja on aiemmissa vaiheissa esittänyt, että myös jatko-opiskelijoille ja muille tutkijoille tulisi myöntää yhtä pitkä oleskelulupa kuin esityksen mukaan opiskelijoille myönnettäisiin. Työ- ja elinkeinoministeriö ei ole kuitenkaan pitänyt tutkijoita koskevan osuuden valmistelua mahdollisena tässä yhteydessä. Valmistelun aikana harkinnassa oli myös vaihtoehto, jossa jatkotutkinto-opiskelijoille olisi myönnetty opiskelijan oleskelupa koko tutkinnon kestoajalle, kuten muillekin opiskelijoille. Kyseinen vaihtoehto olisi rajoittanut jatkotutkinto-opiskelijoiden oikeutta työntekoon, mikä voisi olla huomattava ongelma suurelle osalle jatkotutkinto-opiskelijoita.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/801 tutkimusta, opiskelua, harjoittelua, vapaaehtoistyötä, oppilasvaihto-ohjelmaa tai koulutushanketta ja au pairina työskentelyä varten tapahtuvan kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä toukokuun 11 päivänä 2016 annetun direktiivin opiskelijan määritelmä sisältää nimenomaisesti jatkotutkinto-opiskelijat. Direktiivissä kannustetaan kuitenkin kohtelemaan tohtorintutkintoa tekeviä henkilöitä tutkijoina silloin kun se on tarkoituksenmukaista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö edellyttää, että jatkotutkinto-opiskelijoiden ja tutkijoiden oleskeluluvan kestoa koskevan säädösmuutoksen valmistelu aloitetaan viipymättä. Luvan keston tulisi olla yhtä pitkä kuin opiskelijoilla. Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että korkeakoulussa jatkotutkintoa suorittavien henkilöiden aseman turvaa parhaiten se, että heille jatkossakin myönnetään opiskelijan oleskeluluvan sijaan tutkijan oleskelulupa, joka mahdollistaa kokoaikaisen työskentelyn.